

דבר חיים

לא אחת התבוננתי:

הלא התורה - מתחילתה ועד לסופה - מזהירה אותנו כיהודים, לשמור על החיים, על נשמה הטהורה שנתן בנו.

דבר זה נאמר בתורה (דברים ד, טו), שני בנביאים (שמואל א-טז, ב), משולש בכתובים (משלי כב, ה) - וכן שגור על לשונם ומוטמע במעשיהם של חכמינו ז"ל. דוגמא לדבר, המסופר בתענית דף כ' ע"ב.

גם להלכה קבעו לנו חז"ל יסודות אלו, כדוגמת האמור במסכת שבת (ט, א) ובמקומות רבים נוספים [עיי' באוהכא 'נתיבות חיים' דף תקמא].

ויותר מכך, כמעט בכל המקומות שהזכירו חז"ל על שמירת הגוף ושמירת החיים, אין המדובר בסכנה ממשית ודאית, אלא על חשש רחוק, ופעמים אף חשש רחוק מאד, ובכל זאת קבעו שיש להתרחק מכך.

ועל הרקע הזה, מתרחש לעינינו פלא יום-יומי, כאשר יהודים יקרים ונכבדים, יראי ה', מדקדקים במצוות ה' ודורשי דעת יראתו, ומחמירים אפילו במים אחרונים למרות שלא מצויה בינינו מלח סדומית (עיי' משנ"ב קפא, א), ואף במים מגולים אפילו שלדעת רבים לא מצויים בינינו נחשים (עיי' שו"ע יו"ד קטז, א) - אך בסכנה מוחשית, ממשית, ידועה ומפורסמת כסכנת הדרכים בימינו, לא תמיד שמים על לב לדקדק ולהדר בקיומה, לשמור על נפשם ולקיים מצות קונם.

כך הלכתי ותמהתי מעודי - עד כי פגשתי את ידידי, ת"ח חשוב שליט"א, שיישב את תמיהתי.

"מדוע אתה תמה כל כך", אמר לי, "שים לב, שההקפדה הרבה והזהירות מדברים שבסכנה לקיים מצוות ונשמרתם, התפרשו על ידי חז"ל והפוסקים. אך לעומתם, כללי הזהירות הנדרשת בדרכים והפרטים התלויים בהם, היכן נשנו להלכה? ואיה הפוסק שכתבם?"

כך במילים פשוטות קלטתי את עומק הבעיה.

אני תפילה, שאכן עמדתי במשימת הליבון והליקוט. ומקצת מהעניינים הקשורים בנושא זה, זכיתי לדלות מדברי גדולי הפוסקים שליט"א, ואשר את חלקם אני מגיש לפניכם היום - ערוכים ומבוררים לפני כל, להצללת נפשות רבות מחסרונו.

אשר צלניז מורסקי

מרן הגר"ש ואזנר שליט"א:

"מרן החתם סופר זצ"ל היה מקפיד על מי שאינו מקפיד"

בעת שעלינו לקבל דעת תורה והלכה

בענין זה של מצות שמירת הנפש בדרכים, אמר לנו מרן הגר"ש ואזנר שליט"א בלשון שאינה משתמעת לשתי פנים:

ידוע שמרן החתם סופר שהיה רבן של ישראל, והיה זה בחו"ל אצל הגויים, הקפיד על כל חוק של הגויים - שלא מתנגד כמובן לתורתנו הקדושה - כמו אלו הדברים שהם גוזרים שאסור לחנות עם מכונית במקומות האסורים, ושאסור לעבור עם המכונית במקום האסור - פרטים כאלה. והקפיד על מי שאינו מקפיד.

והרחיב מרן שליט"א בענין חנייה במקום שאסור לחנות בו על פי החוק, ואמר, שעל פי הלכה אסור לעשות כן, וביאר:

על פי הלכה, יש לאדם זכות אפילו בדבר שאינו נחשב בדיני תורה כממון, כדמצינו בהלכה בחושן משפט, שמי שיש לו זכות, אפילו שאין זו זכות ממונית - זה קנין פרטי שלו. וזו הסיבה שחכמי ישראל מדורות עולם אמרו, שאסור להוציא ספר בלי הסכמה של גדולים, כיון שאנחנו נכנסים לזכותו - לזכות רשות היחיד. ואפילו בהלכות ירושה - נחלות בחושן משפט - זכות שיש לו טובת הנאה ממנה, זה בגדר ירושה.

ואדם שחונה במקום אסור, הוא גוזל את הזכות של הרבים, כמו אדם שלוקח ירושה שאינו שלו.

(מתוך הספר 'נתיבות חיים')

שבת בויליאמסבורג

טקסורה

באופק נראית אדמימות מה, השמש החלה כבר לזרוח ורחובות ויליאמסבורג החלו אט אט להיצבע בלובן אדמומי, מתעוררים מתרדמת הליל. שבת היום. מפה ומשם נראים מכוניות בודדות שנהגיהם הגויים השכימו קום, ממהרים לדרכם ונעלמים בקו האופק.

"באותו בוקר, צעדתי עם מו"ר הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל ראש ישיבת 'תורה ודעת' אל עבר הישיבה. תפילת שחרית לפנינו" - מספר ר' יעקב גרינוולד - "לגודל הפתעתי, למרות שהרחובות היו ריקים, כמעט, עמד מו"ר על כך שנעמוד ונמתין בכל צומת שברמזור שבו דולק אור אדום!"

(נתיבות חיים, עמ' תרסב)

אגרות חיים

תגובות ומכתבי קוראים

כב' הנהלת צמותת חיים בדרכים, הרב אשר מורסקי - שלום רב. ישר כח על הציונות הנפלאים והמיוחדים המחזקים אותנו בדברים הנזכרים. ובמיוחד על המכתב המקורי של מרן הגר"ק שליט"א. עלו והצלילו.

יעקב. ס. ירושלים

מתוך מכתב שהתפרסם על ידינו בציונות:

עם פרסום מכתבנו, בו התבקשו יהודים טובי לב לסייע בהקמת הפרויקט החדש: השאלת כסאות בטיחות לרכב, לילדים, כדרישת ההלכה (פוסקים, "נתיבות חיים" שער א פרק ג סעיף מז), בהקמת למ"ח בביתם, קיבלנו פניות רבות מהצבור, ובס"ד תוק מספר ימים הוקמו למעלה מ-25 (!) נאחוי"ס בירושלים, בני ברק ובשאר ערי הארץ. מי כעצמאי וישראל! המצוינות לפתוח את הלמ"ח בביתם, יכולים לפנות אלינו ונסייע להם בכך ככל האפשר.

פטרונים הגיליון

סגולה נפלאה על פי חז"ל לשמירה מתאונות דרכים ל"ע (ב"ד פר' בראשית פ"ט)

לרפואת יצחק בן שלומית שנופגע בתאונת דרכים, ה' ישלח לו רפואה שלימה במהרה. להצלחת כל משפחת פולייס. להצלחת הרב אהרון ישכר בן ישעיהו דוב ולאח בת משה בכל מעשי ידיהם. לע"נ הילד הטהור משה בן שרה ז"ל שנופגע בתאונת דרכים, יהי עלון זה לעילוי נשמתו הטהורה.

לתרומות ולהנצחות: 054-842-36-49

יור"ל ע"י עמותת "חיים בדרכים" (ע"ר) טל': 0765-40-59-90 פקס: 0765-100-191 דוא"ל: chaim-b@bezeqint.net כתובת: נתיבות המשפט 93/11 מודיעין עילית 7182213 להצטרפות למנויים בדוא"ל, שלחו את כתובתכם. ניתן להשיג דרכנו את הספר רב המכר 'נתיבות חיים' הלכות 'ונשמרתם' בדרכים. כל הזכויות שמורות © לעמותת 'חיים בדרכים'.

דרך ההלכה

מתוך ספר ההלכה "נתיבות חיים" הלכות שמירת הנפש בדרכים שבהסכמת כל גדולי ישראל

בגיליונות הבאים נעסוק מעט במצוות השייכות לדרך, מתוך הפתיחה לספר 'נתיבות חיים' [מפאת חוסר מקום לא צויינו המקורות. ניתן לעיין במקורות בפנים הספר].

מצוות שמירת הנפש

א. נאמר בכתוב 'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם' (דברים ד, טו) וכן נאמר 'רק השמר לך ושמור נפשך מאוד' (דברים ד, ט), מכתובים אלו למדו חז"ל אזהרה לכל אדם מישראל לשמור את נפשו מכל סכנה. והמסכן את עצמו עובר על שתי מצוות אלו, וכל השומר עצמו מן הסכנה מקיים שתי מצוות אלו.

ומלבד זאת אמרה תורה, שהמסכן עצמו יענש על כך, כמו שנאמר בכתוב 'ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש' (בראשית ט, ה), דהיינו שאם אדם מסכן עצמו ונהרג מחמת כן, יענש על כך בעולם הבא, לפי שחטא חטא גדול, וה' ידרוש ממנו איבוד נפשו. וכן, המסכן עצמו מבטל את רצון התורה שאמרה 'וחי בהם' (ויקרא יח, ה), שמכתוב זה למדו בגמרא (יומא פה, ב) שאפילו שבת ויום הכיפורים נדחים מפני פיקוח נפש. וביאר רש"י בטעם הדבר, "לפי שחביבה נפשו של ישראל לפני המקום יותר מן המצוות, אמר הקב"ה, תבטל המצווה ויחיה זה".

ומצות שמירת הנפש היא בין המצוות היחידות שהזהיר עליה הכתוב בלשון 'מאד' וגם כפל בה תיבת שמירה, 'רק השמר לך ושמור נפשך מאד', להורות על הזהירות הגדולה והשמירה הרבה שצריך האדם להשמר ולהציל את עצמו מכל סכנה.

וכל הנוסע שלא בזהירות, כגון שנוסע במהירות אסורה, או עוקף שלא כדין וכדו', מסכן את עצמו, ועובר בזה על מצוות דאורייתא האמורים, ועתיד ליתן את הדין על כך.

וכן הנוסעים, אם אינם זהירים בנסיעתם, כגון שאינם חוגרים חגורת בטיחות, שיש בכך הרבה פעמים מניעת סכנה, וכן הולך דרכים שאינו זהיר בחצייתו כביש או שחוצה באור אדום, עוברים באיסורי תורה אלו. על כן כל הירא לנפשו, יקפיד מאוד על אופן נהיגתו ועל אופן נסיעתו ואופן חצייתו את הכביש, שלא להיתפס בעוון חמור זה. ואם נזהר, מקיים מצוות דאורייתא ועליו תבוא ברכת טוב.

לשאלות בהלכות ונשמרתם בדרכים, ניתן לפנות לבית ההוראה 'דרכי חיים' שע"י בפקס: 0765-100-656 או בדוא"ל: s-h-vaada@neto.bezeqint.net